

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

26. studenoga 1998.(*)

„Članak 86. UEZ-a – Zloraba vladajućeg položaja – Odbijanje medijskog poduzetnika u vladajućem položaju na državnom području države članice da konkurentske novine drugog poduzetnika u istoj državi članici uključi u svoj sustav kućne dostave novina”

U predmetu C-7/97,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u, koji je uputio Oberlandesgericht Wien (Visoki zemaljski sud u Beču, Austrija), u postupku

Oscar Bronner GmbH & Co. KG

protiv

Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag GmbH & Co. KG,

Mediaprint Zeitungsvertriebsgesellschaft mbH & Co. KG,

Mediaprint Anzeigengesellschaft mbH & Co. KG,

o tumačenju članka 86. Ugovora o EZ-u,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: P. J. G. Kapteyn, predsjednik vijeća, J. L. Murray, H. Ragnemalm, R. Schintgen (izvjestitelj) i K. M. Ioannou, suci,

nezavisni odvjetnik: F. G. Jacobs,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za Oscar Bronner GmbH&Co. KG, Christa Fries, *Rechtsanwältin*, Baden,
- za Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag GmbH&Co. KG, Mediaprint Zeitungsvertriebsgesellschaft mbH&Co. KG i Mediaprint Anzeigengesellschaft mbH&Co. KG, Stephan Ruggenthaler, *Rechtsanwalt*, Beč,
- za Komisiju Europskih zajednica, Klaus Wiedner i Wouter Wils, članovi pravne službe, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja poduzetnika Oscar Bronner GmbH&Co. KG, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag GmbH&Co. KG, Mediaprint Zeitungsvertriebsgesellschaft mbH&Co. KG, Mediaprint Anzeigengesellschaft mbH&Co. KG i Komisije, na raspravi održanoj 10. veljače 1998.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 28. svibnja 1998.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 1. srpnja 1996., koje je Sud zaprimio 15. siječnja 1997., Oberlandesgericht Wien (Visoki zemaljski sud u Beču), u svojstvu Kartellgerichta (prvostupanjski sud u predmetima tržišnog natjecanja), uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u dva prethodna pitanja o tumačenju članka 86. tog Ugovora.
- 2 Pitanja su postavljena u okviru tužbe koju je Oscar Bronner GmbH&Co. KG (u daljnjem tekstu: Oscar Bronner) podnio protiv poduzetnika Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag GmbH&Co. KG, Mediaprint Zeitungsvertriebsgesellschaft mbH&Co. KG i Mediaprint Anzeigengesellschaft mbH&Co. KG (u daljnjem tekstu pod zajedničkim nazivom: Mediaprint) u skladu s člankom 35. zakona Bundesgesetz über Kartelle und andere Wettbewerbsbeschränkungen (savezni zakon o kartelima i drugim ograničavajućim djelovanjima; u daljnjem tekstu: Kartellgesetz) od 19. listopada 1988. (BGBl 1988, str. 600.), kako je izmijenjen 1993. (BGBl 1993/693.) i 1995. (BGBl 1995, str. 520.).
- 3 Članak 35. stavak 1. Kartellgesetza predviđa:

„Kartellgericht na temelju zahtjeva nalaže predmetnim poduzetnicima okončanje zloporabe vladajućeg položaja. Takva se zloporaba sastoji osobito od:

  1. neposrednog ili posrednog nametanja nepravednih kupovnih ili prodajnih cijena ili drugih nepravednih trgovinskih uvjeta;
  2. ograničavanja proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača;
  3. primjene nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s ostalim trgovinskim partnerima, čime ih se stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju;
  4. uvjetovanja sklapanja ugovora preuzimanjem dodatnih obveza od strane drugih stranaka koje, po svojoj naravi ili prema trgovačkoj praksi, nisu ni u kakvoj vezi s predmetom tih ugovora.

[...]

- 4 Predmet poslovanja Oscara Bronnera jesu uredništvo, izdavanje, proizvodnja i distribucija dnevnih novina Der Standard. Udjel tih novina na austrijskom tržištu dnevnih novina iznosio je 1994. godine 3,6 % naklade i 6 % prihoda od oglašavanja.
- 5 Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag GmbH&Co. KG izdaje dnevne novine Neue Kronen Zeitung i Kurier. Marketinške i oglašavačke aktivnosti tih novina obavlja putem dva društva kćeri koja su u cijelosti u njegovom vlasništvu: Mediaprint Zeitungsvertriebsgesellschaft mbH&Co. KG i Mediaprint Anzeigengesellschaft mbH&Co. KG.
- 6 Zbrojeni tržišni udjel Nege Kronen Zeitunga i Kuriera iznosio je 1994. godine 46,8 % austrijskog tržišta dnevnih novina u smislu naklade i 42 % u smislu prihoda od oglašavanja. Te je novine čitalo 53,3 % članova kućanstava starijih od 14 godina i 71 % svih čitatelja novina.
- 7 Radi distribucije svojih novina Mediaprint je uspostavio sustav kućne dostave diljem zemlje, koju obavlja kroz svoje posredničko društvo Mediaprint Zeitungsvertriebsgesellschaft mbH&Co. KG. Sustav obuhvaća izravnu dostavu novina pretplatnicima u ranim jutarnjim satima.
- 8 U svojoj tužbi na temelju članka 35. Kartellgesetza Oscar Bronner traži da se Mediaprintu naloži okončanje zlorabe njegovog navodnog vladajućeg položaja na tržištu na način da u svoju uslugu kućne dostave uključi Der Standard, koji bi za to plaćao razumnu naknadu. U prilog svojem zahtjevu, Oscar Bronner navodi da poštanska dostava, koja se u pravilu odvija tek u kasno prijepodne, ne predstavlja istovjetnu alternativu kućnoj dostavi, te bi mu s obzirom na mali broj pretplatnika bilo potpuno neisplativo organizirati vlastitu uslugu kućne dostave. Oscar Bronner nadalje tvrdi da ga je Mediaprint diskriminirao uključivši u svoj sustav kućne dostave druge dnevne novine, Wirtschaftsblatt, iako Mediaprint te novine ne izdaje.
- 9 Odgovarajući na ovu argumentaciju, Mediaprint tvrdi da je uspostava njegove usluge kućne dostave zahtijevala velika administrativna i financijska ulaganja, te da bi stavljanje tog sustava na raspolaganje svim austrijskim novinskim izdavačima premašilo mogućnosti toga sustava. On također tvrdi da ga činjenica da on ima vladajući položaj ne obvezuje na subvencioniranje tržišnog natjecanja putem pomoći konkurentskim poduzetnicima. Dodaje da položaj Wirtschaftsblatta nije usporediv s onim Der Standarda budući da je izdavač Wirtschaftsblatta Mediaprintu povjerio i tiskanje i cijelu distribuciju, uključujući prodaju na kioscima, tako da je kućna dostava bila samo dio paketa usluga.
- 10 Kartellgericht je – zauzevši stajalište da postupanje tržišnih sudionika, ako potpada pod članak 86. Ugovora o EZ-u, logikom stvari čini zlorabu tržišta u smislu sadržajno istovjetnog članka 35. Kartellgesetza, budući da prema načelu prvenstva prava Zajednice, postupanje koje je potonjem protivno ne može biti dopušteno ni prema nacionalnom pravu – odlučio da najprije valja riješiti pitanje krši li postupanje Mediaprinta članak 86. Ugovora. Pozivajući se zatim na činjenicu da se članak 86. Ugovora primjenjuje samo ako nezakonito postupanje poduzetnika može utjecati na trgovinu među državama članicama, Kartellgericht je utvrdio da je taj uvjet ispunjen u glavnom postupku, budući da bi onemogućavanje pristupa sustavu kućne dostave Mediaprinta moglo imati učinak potpunog isključivanja Oscara Bronnera s tržišta dnevnih novina, a da Oscar Bronner,

kao izdavač austrijskih dnevnih novina koje se prodaju i u inozemstvu, sudjeluje u međunarodnoj trgovini.

11 U tim je okolnostima Kartellgericht odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Treba li članak 86. Ugovora o EZ-u tumačiti na način da postoji zloraba vladajućeg položaja, u smislu zlorabe zabranom pristupa tržištu, ako poduzetnik koji se bavi izdavanjem i proizvodnjom dnevnih novina te njihovim stavljanjem na tržište, a svojim proizvodima zauzima prevladavajući položaj na austrijskom tržištu dnevnih novina (46,8 % ukupne naklade, 42 % prihoda od oglašavanja i 71 % rasprostranjenosti mjerene brojem svih dnevnih novina), te upravlja jedinom uslugom kućne dostave pretplatnicima koja pokriva cijelu zemlju, odbije drugom poduzetniku koji se bavi izdavanjem i proizvodnjom dnevnih novina u Austriji te njihovim stavljanjem na tržište dati obvezujuću ponudu uključivanja tih dnevnih novina u svoj sustav kućne dostave, u svjetlu okolnosti da zbog male naklade i posljedično malog broja pretplatnika poduzetnik koji traži uključivanje u sustav kućne dostave nema mogućnost izgradnje vlastitog sustava kućne dostave uz razuman trošak ni isplativog upravljanja takvim sustavom, bilo samostalno ili u suradnji s drugim poduzetnicima koji nude dnevne novine na tržištu?
2. Dolazi li do zlorabe u smislu članka 86. Ugovora o EZ-u ako u okolnostima opisanim u prvom pitanju operator sustava kućne dostave dnevnih novina zasnivanje poslovnih odnosa s izdavačem konkurentskog proizvoda uvjetuje time da mu potonji povjeri ne samo kućnu dostavu nego i druge usluge (npr. stavljanje na tržište kroz prodajna mjesta, tiskanje) u okviru cjelokupnog paketa?”

Dopuštenost

- 12 Mediaprint i Komisija tvrde da se spor u glavnom postupku odnosi samo na austrijsko pravo tržišnog natjecanja, a osobito na članak 35. Kartellgesetza. Oni su mišljenja da je Kartellgericht specijaliziran za primjenu nacionalnog prava tržišnog natjecanja i da nema ovlast primjene članka 86. Ugovora, koji se, štoviše, ni ne bi mogao primjenjivati izravno.
- 13 Također tvrde da se u načelu nacionalno pravo primjenjuje paralelno s pravom Zajednice o tržišnom natjecanju, i neovisno o njemu, te da je na temelju presude Walt Wilhelm (presuda od 13. veljače 1969., 14/68, Zb., str. 1.) pravilo prvenstva prava Zajednice nužno aktivirati tek kada provedba nacionalnog prava tržišnog natjecanja ugrožava jednoobraznu primjenu pravila Zajednice o tržišnom natjecanju diljem zajedničkog tržišta i punu djelotvornost mjera poduzetih na temelju tih pravila. Njihovo je stajalište da ovo ne vrijedi u situaciji kao što je ona u glavnom postupku gdje, kao prvo, jedino nacionalno tijelo pozvano je odlučivati i gdje, kao drugo, čak i odluka u prilog Mediaprintu u glavnom postupku, utemeljena na članku 35. Kartellgesetza, ne bi spriječila Komisiju da primijeni članak 86. Ugovora.
- 14 Mediaprint i Komisija zaključuju da tumačenje prava Zajednice koje je zatražio nacionalni sud nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, tako da nema potrebe odgovarati na pitanja.

- 15 Dodaju da hipotetsku prirodu postavljenih pitanja dodatno potvrđuje stav da u ovom predmetu nije vjerojatno da će se za primjenu članka 86. Ugovora, koji i inače ima funkciju odrediti područja primjene nacionalnog prava odnosno prava Zajednice o tržišnom natjecanju, ispuniti jedan od uvjeta, i to uvjet znatnog utjecaja na trgovinu među državama članicama. Komisija u vezi s time tvrdi da su činjenice u glavnom postupku ograničene na Austriju, utoliko što austrijske dnevne novine žele biti uključene u sustav kućne dostave kojim upravlja austrijski poduzetnik i koji je u svakom slučaju ograničen na Austriju. Mediaprint ističe da Oscar Bronner dnevno distribuira manje od 700 primjeraka Der Standarda u inozemstvo, što iznosi manje od 0,8 % ukupne naklade novina.
- 16 U tom pogledu prije svega valja naglasiti da je prema ustaljenoj sudskoj praksi isključivo na nacionalnom sudu pred kojim je pokrenut postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti predmeta, ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Slijedom toga, ako se postavljena pitanja odnose na tumačenje odredbe prava Zajednice, Sud je u načelu dužan donijeti odluku (vidjeti osobito presude od 18. listopada 1990., Dzodzi, C-297/88 i C-197/89, Zb., str. I-3763., t. 34. i 35., i od 8. studenoga 1990., Gmurzynska-Bscher, C-231/89, Zb., str. I-4003., t. 19. i 20.).
- 17 Valja također primijetiti da članak 177. Ugovora, koji se temelji na jasnom razdvajanju funkcija nacionalnih sudova i Suda, ne dopušta Sudu preispitivanje razloga zbog kojih je zahtjev upućen. Slijedom toga, zahtjev nacionalnog suda može biti odbijen samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Zajednice ili preispitivanje valjanosti pravila Zajednice koje traži taj sud nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku (presuda od 18. siječnja 1996., SEIM, C-446/93, Zb., str. I-73., t. 28.).
- 18 Nadalje valja primijetiti da je u glavnom postupku, kako proizlazi iz točke 10. ove presude, nacionalni sud kao razlog zbog kojeg treba podnijeti zahtjev za prethodnu odluku izrijekom naveo svoje nastojanje da osigura usklađenost s pravilom prvenstva prava Zajednice i da stoga ne tolerira situaciju u kojoj je nacionalno pravo protivno pravu Zajednice.
- 19 Iz gore navedene presude Walt Wilhelm razvidno je da nije isključeno da ista situacija bude obuhvaćena i pravom Zajednice i nacionalnim pravom tržišnog natjecanja, iako ta prava razmatraju ograničavajuća djelovanja s različitih stajališta (vidjeti također presude od 10. srpnja 1980., Giry i Guerlain i dr., 253/78 i 1/79 do 3/79, Zb., str. 2327., t. 15., i od 16. srpnja 1992., Asociación Española de Banca Privada i dr., C-67/91, Zb., str. I-4785., t. 11.).
- 20 U tim okolnostima, činjenica da nacionalni sud rješava spor o ograničavajućim djelovanjima ne bi ga trebala spriječiti da Sudu postavi pitanja o tumačenju prava Zajednice s tim u vezi, a osobito o tumačenju članka 86. Ugovora u vezi s istom situacijom, ako smatra da može doći do sukoba između prava Zajednice i nacionalnog prava.
- 21 Na kraju valja navesti da se okolnosti na koje se oslanjaju Mediaprint i Komisija, osporavajući istinski utjecaj na trgovinu među državama članicama, odnose na samu primjenjivost članka 86. Ugovora na činjenično stanje koje je predmet glavnog postupka.

One su stoga obuhvaćene ocjenom nacionalnog suda i nebitne su za potrebe provjere dopuštenosti pitanja postavljenih Sudu.

- 22 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da je na pitanja koja je postavio nacionalni sud potrebno odgovoriti.

Prvo pitanje

- 23 Svojim prvim pitanjem nacionalni sud u biti pita je li zloraba vladajućeg položaja u smislu članka 86. Ugovora to što novinska kuća, koja drži vrlo veliki udjel tržišta dnevnih novina u državi članici i upravlja jednim sustavom kućne dostave novina koji u cijelosti pokriva tu državu članicu, odbija izdavaču konkurentskih novina, koji zbog svoje male naklade ne može ni sam ni u suradnji s drugim izdavačima uspostaviti i upravljati vlastitim sustavom kućne dostave uz ekonomski razumne uvjete, dopustiti pristup tome sustavu uz primjerenu naknadu.
- 24 S time u vezi, Oscar Bronner tvrdi da pružanje usluga koje se sastoje od kućne dostave novina čini zasebno tržište, utoliko što se ta usluga obično pruža i traži odvojeno od drugih usluga. Oscar Bronner također tvrdi da prema doktrini „*essential facilities*”, kako ju je Sud utvrdio u presudi od 6. travnja 1995., RTE i ITP/Komisija (C-241/91 P i C-242/91 P, Zb., str. I-743., u daljnjem tekstu: presuda Magill), usluga koja se obavlja stavljanjem sustava na raspolaganje drugima i usluga pružena korištenjem toga sustava u načelu čine zasebna tržišta. On stoga smatra da je kao vlasnik takvog „*essential facilityja*”, koji je u ovom predmetu jedini ekonomski održiv sustav kućne dostave u Austriji koji pokriva cijelu zemlju, Mediaprint obavezan dopustiti pristup konkurentskih proizvoda tome sustavu uz tržišne uvjete i po tržišnim cijenama.
- 25 Oscar Bronner se također s time u vezi u svojem očitovanju poziva na presudu od 6. ožujka 1974., Commercial Solvents/Komisija (6/73 i 7/73, Zb., str. 223., t. 25.), iz koje proizlazi da je odbijanje poduzetnika u vladajućem položaju da opskrbljuje poduzetnike koji se nalaze na neposrednom silaznom tržištu zakonito samo ako je objektivno opravdano. Pozivajući se na presudu od 3. listopada 1985., CBEM (311/84, Zb., str. 3261.), u kojoj je Sud odlučio da je počinjena zloraba u smislu članka 86. ako bez objektivne nužnosti poduzetnik u vladajućem položaju na pojedinom tržištu za sebe ili za poduzetnika koji pripada istoj grupi zadrži pomoćnu djelatnost koju bi drugi poduzetnik mogao obavljati u okviru svojih djelatnosti na susjednom, ali zasebnom tržištu, uz vjerojatnost uklanjanja svake konkurencije koja dolazi od toga drugog poduzetnika, Oscar Bronner smatra da prethodno navedeno jednako vrijedi u slučaju poduzetnika u vladajućem položaju na tržištu pružanja određene usluge koja je neophodna za djelatnost drugog poduzetnika na različitom tržištu.
- 26 Mediaprint na to iznosi prigovor da, u načelu, i poduzetnici u vladajućem položaju imaju pravo slobodno urediti vlastito poslovanje pa da u tom smislu imaju pravo slobodno odlučivati kome žele pružati svoje usluge, a osobito kome žele dopustiti pristup svojim sustavima. Dakle, kao što je Sud izrijeком smatrao u presudi Magill, obveza sklapanja ugovora, kojoj bi podlijegao poduzetnik u vladajućem položaju, može se temeljiti na članku 86. Ugovora samo u iznimnim okolnostima.
- 27 Prema očitovanju Mediaprinta, gore navedene presude Commercial Solvents/Komisija i CBEM pokazuju da takve iznimne okolnosti postoje samo ako je vjerojatno da će

odbijanje opskrbe od strane poduzetnika u vladajućem položaju u potpunosti ukloniti tržišno natjecanje na silaznom tržištu, što nije slučaj u glavnom postupku u kojemu, uz kućnu dostavu, drugi distribucijski sustavi omogućuju Oscaru Bronneru da prodaje svoje dnevne novine u Austriji.

- 28 Mediaprint dodaje kako, čak i da takve iznimne okolnosti postoje, odbijanje poduzetnika u vladajućem položaju da sklopi ugovor ne čini zlorabu ako je objektivno opravdano. To bi bio slučaj u glavnom postupku kad bi postojala mogućnost da će uključivanje Der Standarda ugroziti funkcioniranje Mediaprintovog sustava kućne dostave, odnosno kad bi se ono pokazalo nemogućim zbog razloga vezanih uz kapacitet toga sustava.
- 29 Komisija ističe da je na nacionalnom sudu da ocijeni jesu li ispunjeni uvjeti za primjenu članka 86. Ugovora, te drži da bi samo u slučaju postojanja zasebnog tržišta sustava kućne dostave, a na kojem bi Mediaprint bio u vladajućem položaju, bilo potrebno ispitati je li njegovo odbijanje da Oscara Bronnera uključi u tu mrežu zloraba.
- 30 Ističući da u ovom predmetu zahtjev za prethodnu odluku pokazuje da je treći poduzetnik bio primljen u Mediaprintov sustav kućne dostave, Komisija navodi da bi se takva zloraba u smislu članka 86. Ugovora mogla sastojati, u skladu s njegovom točkom (c), od primjene nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s drugim poduzetnicima. Komisija, međutim, ne smatra da je ovo slučaj u glavnom postupku, budući da usluga koju traži Oscar Bronner nije podlijegala uvjetima drukčijima od onih koji se primjenjuju na druge poduzetnike, nego ne bi bila ni ponuđena da Mediaprintu nisu istodobno povjerene druge usluge.
- 31 Kako bi se pomoglo nacionalnom sudu, valja najprije podsjetiti da članak 86. Ugovora zabranjuje zlorabu vladajućeg položaja unutar zajedničkog tržišta ili u njegovom znatnom dijelu, u mjeri u kojoj bi mogla utjecati na trgovinu među državama članicama.
- 32 Pri ispitivanju ima li neki poduzetnik vladajući položaj u smislu članka 86. Ugovora, od ključne je važnosti, kao što je Sud višekratno naglašavao, definirati predmetno tržište i definirati znatni dio zajedničkog tržišta na kojem se poduzetnik može eventualno upustiti u zlorabe koje sprečavaju djelotvorno tržišno natjecanje (vidjeti presudu od 17. srpnja 1997., GT-Link, C-242/95, Zb., str. I-4449., t. 36.).
- 33 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, za potrebe primjene članka 86. Ugovora, predmetno tržište proizvoda ili usluga obuhvaća sve proizvode ili usluge koji su s obzirom na svoja obilježja osobito pogodni za zadovoljavanje stalnih potreba, a samo su u ograničenoj mjeri zamjenjivi drugim proizvodima ili uslugama (vidjeti u tom smislu presude od 11. prosinca 1980., L'Oréal, 31/80, Zb., str. 3775., t. 25., i od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija, C-62/86, Zb., str. I-3359., t. 51.).
- 34 Što se tiče definicije tržišta u glavnom postupku, na nacionalnom je sudu, dakle, da između ostaloga utvrdi čine li sustavi kućne dostave zasebno tržište, odnosno jesu li druge metode distribucije dnevnih novina kao što je prodaja u trgovinama ili na kioscima, odnosno poštanska dostava, dostatno zamjenjive tim sustavima kako bi se i njih uzelo u obzir. Pri utvrđivanju postoji li vladajući položaj, Sud također mora voditi računa, kao što je Komisija istaknula, o mogućem postojanju regionalnih sustava kućne dostave.

- 35 Ako to ispitivanje navede nacionalni sud na zaključak o postojanju zasebnog tržišta sustava kućne dostave te o tome da postoji nedostatan stupanj zamjenjivosti između Mediaprintovog sustava na razini države i drugih, regionalnih sustava, on mora smatrati da se Mediaprint, koji prema informacijama iz zahtjeva za prethodnu odluku jedini pruža uslugu kućne dostave s obuhvatom cijele Austrije, *de facto* nalazi u monopolističkom položaju na tako definiranom tržištu te, prema tome, na njemu ima vladajući položaj.
- 36 U tom bi slučaju nacionalni sud također trebao utvrditi da je Mediaprint u vladajućem položaju na znatnom dijelu zajedničkog tržišta, budući da sudska praksa Suda navodi da državno područje države članice na kojem se prostire vladajući položaj može činiti znatni dio zajedničkog tržišta (vidjeti u tom smislu presude od 9. studenoga 1983., Michelin/Komisija, 322/81, Zb., str. 3461., t. 28., i od 5. listopada 1994., Centre d'insémination de la Crespelle, C-323/93, Zb., str. I-5077., t. 17.).
- 37 Naposljetku bi trebalo utvrditi je li odbijanje vlasnika jedinog sustava kućne dostave koji obuhvaća cijelo područje države članice, koji taj sustav koristi za distribuciju vlastitih dnevnih novina, da izdavaču konkurentskih dnevnih novina dopusti pristup tom sustavu zloporaba u smislu članka 86. Ugovora, zbog toga što takvo odbijanje lišava konkurenta načina dostave koji je ocijenjen ključnim za prodaju njegovih novina.
- 38 Iako je Sud u gore navedenim presudama Commercial Solvents/Komisija i CBEM smatrao zloporabom odbijanje poduzetnika u vladajućem položaju na predmetnom tržištu da poduzetnika koji mu je konkurencija na susjednom tržištu opskrbljuje sirovinama (vidjeti presudu Commercial Solvents/Komisija, t. 25.), odnosno uslugama (vidjeti presudu CBEM, t. 26.), koje su konkurentu neophodne u obavljanju poslovanja, valja primijetiti, prvo, da je Sud to smatrao u mjeri u kojoj je bilo vjerojatno da će predmetno postupanje u cijelosti ukloniti konkurenciju koja dolazi od toga poduzetnika.
- 39 Drugo, Sud je u točkama 49. i 50. presude Magill potvrdio kako odbijanje od strane vlasnika prava intelektualnog vlasništva da dodijeli licenciju, iako je to postupanje poduzetnika u vladajućem položaju, ne može samo po sebi činiti zloporabu vladajućeg položaja, ali da ostvarenje isključivog prava od strane vlasnika može u iznimnim okolnostima dovesti do zloporabe.
- 40 U presudi Magill Sud je utvrdio da se takve iznimne okolnosti temelje na činjenici da se predmetno odbijanje odnosi na proizvod (informacija o tjednom rasporedu određenih televizijskih kanala) koji je neophodno pribaviti za obavljanje predmetnog poslovanja (izdavanje općeg televizijskog vodiča), u smislu da bi bez te informacije osoba koja želi nuditi takav vodič bila u nemogućnosti izdati ga i nuditi ga na prodaju (t. 53.), da takvo odbijanje sprječava pojavljivanje novog proizvoda za koji postoji potencijalna potražnja potrošača (t. 54.), da ono nije opravdano objektivnim razlozima (t. 55.), te da će vjerojatno isključiti sve konkurente na sekundarnom tržištu televizijskih vodiča (t. 56.).
- 41 Prema tome, čak i pod pretpostavkom da je ova sudska praksa koja se odnosi na ostvarenje prava intelektualnog vlasništva primjenjiva na ostvarenje svakog prava vlasništva, kako bi se moglo valjano pozvati na presudu Magill iz koje se zaključuje da postoji zloporaba u smislu članka 86. Ugovora u situaciji kao što je ona iz prvog pitanja, ipak bi bilo potrebno ne samo to da odbijanje usluge kućne dostave može u cijelosti ukloniti konkurenciju koja na tržištu dnevnih novina dolazi od tražitelja usluge i da ne može biti objektivno opravdano, nego i da ta sama usluga bude neophodna za obavljanje

poslovanja toga tražitelja usluge, u smislu da ne postoji nikakva stvarna ili potencijalna zamjena za taj sustav kućne dostave.

- 42 To zasigurno nije slučaj čak i ako postoji, kao u glavnom postupku, samo jedan sustav kućne dostave koji pokriva državno područje cijele države članice i ako, osim toga, vlasnik toga sustava ima vladajući položaj na tržištu usluga koje je taj sustav uspostavio, odnosno kojih je taj sustav dio.
- 43 Prvo, nesporno je da postoje druge metode distribucije dnevnih novina kao što su pošta i prodaja u trgovinama i kioscima, iako one mogu biti manje povoljne za distribuciju određenih novina, te da ih izdavači tih dnevnih novina koriste.
- 44 Nadalje, ne postoje nikakve tehničke, pravne pa ni ekonomske prepreke koje bi mogle onemogućiti pa čak ni učiniti nerazumno teškim za bilo kojeg drugog izdavača dnevnih novina da samostalno ili u suradnji s drugim izdavačima uspostavi vlastiti sustav kućne dostave koji pokriva cijelu zemlju i koristi ga za distribuciju vlastitih dnevnih novina.
- 45 U tom smislu valja naglasiti da, kako bi se dokazalo da stvaranje takvog sustava nije realistična potencijalna alternativa pa da je stoga pristup postojećem sustavu neophodan, nije dovoljno tvrditi da to nije ekonomski isplativo zbog male naklade jednih ili više dnevnih novina koje treba distribuirati.
- 46 Naime, da bi se takav pristup mogao smatrati neophodnim, bilo bi nužno barem utvrditi, kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 68. svojeg mišljenja, da za distribuciju dnevnih novina s nakladom usporedivom s onom koju postižu dnevne novine distribuirane kroz postojeći sustav, nije ekonomski isplativo kreirati drugi sustav kućne dostave.
- 47 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da odbijanje novinske kuće, koja drži vrlo veliki udjel tržišta dnevnih novina u državi članici i upravlja jednim sustavom kućne dostave novina koji tu državu članicu pokriva u cijelosti, da izdavaču konkurentskih novina koji zbog svoje male naklade ne može ni sam ni u suradnji s drugim izdavačima uspostaviti i upravljati vlastitim sustavom kućne dostave uz ekonomski razumne uvjete, dopusti pristup tome sustavu uz primjerenu naknadu, ne čini zlorabu vladajućeg položaja u smislu članka 86. Ugovora.

Drugo pitanje

- 48 Svojim drugim pitanjem nacionalni sud pita dolazi li do zlorabe u smislu članka 86. Ugovora ako, u okolnostima spomenutima u prvom pitanju, poduzetnik odbije izdavaču konkurentskih novina dopustiti pristup svojem sustavu kućne dostave, pri čemu mu potonji istodobno ne povjeri obavljanje drugih usluga kao što su prodaja na kioscima i tiskanje.
- 49 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, na drugo pitanje nije potrebno odgovoriti.

Troškovi

- 50 Troškovi Komisije koja je podnijela očitovanja Sudu ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenoga, Sud (šesto vijeće), povodom pitanja koja mu je Oberlandesgericht Wien uputio rješenjem od 1. srpnja 1996., odlučuje:

Odbijanje novinske kuće, koja drži vrlo veliki udjel tržišta dnevnih novina u državi članici i upravlja jednim sustavom kućne dostave novina koji u cijelosti pokriva tu državu članicu, da izdavaču konkurentskih novina koji zbog svoje male naklade ne može ni sam ni u suradnji s drugim izdavačima uspostaviti i upravljati vlastitim sustavom kućne dostave uz ekonomski razumne uvjete, dopusti pristup tome sustavu uz primjerenu naknadu, ne čini zlorabu vladajućeg položaja u smislu članka 86. Ugovora.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 26. studenoga 1998.

[Potpisi]

---

*Jezik postupka: njemački